

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

Tárgy

726.5

Hely

Belvárosi templom

Idő

"11/19"

Személy

Szerző:

Cím:

Forrás:

Pp.

(Hely)

1930. VII. 29.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Restaurálják Budapest legrégebb templomát

A belvárosi főplébániatemplom belső ornamentikája nagyon megrongált állapotban van — Steindl munkája érintetlen marad — ez a restaurálás feltétele

Mi történjek a reneszánszrészszel?

(A Nemzeti Újság tudósítójától.) Budapest legrégebb templomának, a belvárosi főplébániatemplomnak a története a legrégebb századokig, egészen az Árpádok koráig nyúlik vissza. A történelem kutatói nem egyszer próbálták ennek a műemléknek a korát megállapítani, törekvésük azonban nem sikerült, mert sokkal ódonabb emléke a magyar történelemnek ez az Árpádok templom, semhogy felépítésének idejéről bizonyosat lehetne mondani.

A templom feltétlenül Árpádok műemlék, erre számtalan bizonyíték van. A templom történetének, tulás nélkül lehet állítani, egész irodalma van. Már IV. Béla névtelen jegyzője is célozgat a templom létezésére, de ha ez nem is autentikus kutforrás, számtalan későbbi egykoru kéziratban szerepel a templom.

Gertrud királynő lánya: Erzsébet 1211-ben lett menyasszonya a thüringiai grófnak, az eljegyzés ünnepe itt folyt le, erről megemlékezik a *Notae Diessenses*. 1224-ben a híres budai bírónak, Werner pörének irataiban a

templom plébánosa már mint esperes szerepel.

A tatárok alatt elpusztult a templom nagy része. Zsigmond uralkodása idejében építették újjá. A templom stílusa ekkor már gótikus és az így újra felépített templomból maradt meg mind a mai napig épen a templomnak az a része, amely jóllehet teljesen gótikus felépítésű, néhány románstíliu párkánydisze magyaros kiképzésével eredeti formájára emlékeztet. A reneszánsz idejében érdekes változásokon ment keresztül a templom. Így még ma is megvan a szentély két oldalában elhelyezett pastoforium, amelyek 1507-ben készültek. Ezenkívül számtalan emlék gazdagítja ebből a korból a templom belsejét még ma is. Török hódítás idején mecsetet építettek a templom elé.

Azután évszázadok mulnak el, közben a jezsuitáké is volt a templom. 1725-ben újjáépítik a templom hajóját, korai barokk stílusban. Ekkor kénytelenek voltak az építőmesterek a szentély boltozatát lesüllyeszteni és a hajót a gótikus szentéllyel egy csucsiv kötötte össze.

Újabb restaurálás szükséges a templomon

A templom természetesen a századok folyamán számtalanszor javításra szorult. Legutóbb Steindl Imre, az Országház építője restaurálta.

Természetesen ez a restaurálás is megrongálódott idővel, úgy annyira, hogy legutóbb már a templom sorsának intézői arra a gon-

dolatra jutottak, hogy ismét átjavitattják a templomot, főleg ami a belső ornamentikát illeti.

Az ilyen restaurálások kétféle elgondolás alapján történnek. Van egy felfogás, amely nem ragaszkodik a műemlék tökéletes visszaállítására, hanem csupán a stílus és az ornamentika szellemének és hangulatának megőrzésére törekszik. Viszont nagyon sok esetben találkozunk olyan törekvésekkel, amelyek hüen ragaszkodnak az eredeti műemlék érintetlen meghagyásához.

Ez a probléma, amely kettős kérdőjelként mered mindig a restaurálók elé, ezuttal is felmerült és érdekelt körökben most is számtalan vitának nyújt lehetőséget.

Mit mond Hende Vince?

A magyar képzőművészek között többen foglalkoznak intenzíven és gyakoribban is a műemlékek restaurálásával. Ezek közé tartozik Hende Vince, a nagytehetségű festőművész, aki a közelmúltban nem egy hasonló grandiózus feladatot oldott meg — nagy sikerrel.

Hende Vince éppen a belvárosi templom restaurálásának problémájával foglalkozik mostanában s így mint százszázaléki szakértő tudott nyilatkozni a kérdéstről.

— Szerintem a belvárosi templom restaurálása csak úgy történhet, ha a meglévő ornamentika helyébe nem kerül egy rosszabb, hanem lehetőleg ugyanaz, ami jelenleg van. Az Árpádok rész ornamentikáját Steindl tervezte és a főváros illetékes ügyosztályának teljesen igazolt az az álláspontja, hogy ezt a részt teljes érintetlenségben óhajtja megtenni. Egészen másképpen áll a templom főhajójának, a reneszánsz résznek a restaurálása. Itt szabad keze lesz a restauráló művészeknek. Ez a rész okvetlen javításra szorul, mert nagyon rongált állapotban van, de stílusa annyira nemes, oly előkelő, hangulata annyira kifejező és helyhezillő, a színezése, egész beosztása, tagozatai annyira tökéletesek, hogy kár lenne ennek a remekbe készült ornamentikának az egységét megbontani, holmi egyéniségre való törekvéssel. Ki merem mondani azt, hogy bünt követ el az, aki ennek a műemléknek a hangulatát tönkre tenné holmi felszínes ornamentikával, vásárian színezett és szertelen diszítésekkel.

Ki lesz a restaurátor?

Hende Vincének az álláspontja mindenképpen indokolt és helyes. A szentély ornamentikáját még Steindl tervezte és gótikus szépségét megtörni nem szabad. Már a főhajó ornamentikájánál érdekes stíluskeveredés érvényesül, a késői reneszánsz áthajlása a korai barokkba sajátos és szuggesztív hatást kelt. Viszont ez a reneszánsz-barokk ornamentika olyan elbűvölő szépségű, hogy tényleg vakmerőség lenne elgondolását megváltoztatni. Ahogy Hende Vince és két társa (Diósy Antal és Singhoffer Géza) elképzeli az Árpádok templomnak a restaurálását, a legmegfelelőbb s egyúttal a legartisztikusabb megoldás lenne.